

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno
insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. junija 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

V. Poprimimo se sadjarstva!

(Nadaljevanje.)

Če bi imeli vsi dosti sadja, mislijo nekateri, ne bi ga mogli niti prodati, ali pa bi mu cena jako padla. Ne bom trdil, da ni to res, vendar nas ne sme to prav nič motiti, kajti skušnje nas učijo, da je sadje ravno tam najbolj drago, kjer se najbolj intenzivno pečajo z njim. Da je to živa resnica, pričam nam lahko Virtemberško, kjer pridelajo največ sadja, a razun tega ga vvažajo iz vseh krajev, še celo iz naših. Virtemberžani pa znajo sadje tudi pravilno ceniti in ga ne zanemarjajo kakor mi. Saj pa je tudi sadje jako zdrava in redilna jed, ki se uživa lahko surovo ali pa se pripravi na različen način, kakor komu ugaja. Seveda, pri nas tega ne znamo še, zato pa nam tudi ni dosti do sadja. Za jabolko, ki je padlo z drevesa, se mi niti ne zmenimo, Virtemberžan pa ga skrbno pobere ter shrani in ko je skupil večo množino, napravi iz takega sadja dober jabolčnik. Da je sadno vino, ako se ga pravilno napravi, v resnici dobra pijača, ki nadomesti prav lahko tudi pravo vino, prepričal sem se večkrat tudi sam, ko sem pil jabolčnik, o katerem ne bi nikdar mislil, da ni rasel na trti.

Kako bi pa še nadomestilo sadno vino nesrečno žganje, ki dela med našim ljudstvom, vzlasti v gorskih krajih, toliko zla! Med tem, ko vničuje žganje duh in telo ter napravi vedno večo žejo, blaži sadno vino čut, krepča živce in jih spodbuja k novemu delu ter gasi žejo tako, kakor nobena druga pijača. Ko pridemo enkrat do spoznanja, kakšno vrednost ima sadni mošt, ne bo mi treba več spodbujati vas, da sadite sadno drevje, spodbujali se boste sami.

Mnogo jih pravi, da jim sadje ne rodi. Res je sicer, da so nekatera leta za sadje slabša, druga boljša, čemur je krivo deloma vreme, deloma pa naša malomarnost. Kako moremo pričakovati, da nam bo prinašalo revno, zanemarjeno, od stotih sovražnikov zalezovano sadno drevje, če mu ne pomagamo. Delo okolu sadnega drevja ni veliko, če pa tudi to majhno zanemarimo, potem ne smemo tudi od njega ničesar zahtevati. Jaz sem popolnoma prepričan, da ni rastline, ki bi nam donašala večje dohodke, nego bi nam jih lahko sadno drevje, če ga pravilno oskrbujemo. Osobito danes, ko so težaki jako dragi, je za našega gospodarja sadjarstvo združeno z živinorejo in z vinarstvom edina pot, po kateri se zamore še rešiti.

Kdor izmed naših gospodarjev misli torej zboljšati svoje gospo-

darstvo s pomočjo sadjearstva, in takih, upam je dosti, ta naj mi sledi, da ga popeljem najprej v drevesnico, kjer mu pokažem, kako vzgaja on sadno drevje in kako bi ga moral, potem mu pokažem v sadovnjaku, kako ga oskrbuje in kako ga ne bi smel, a slednjič mu povem, kako naj dela, da mu bo dajalo sadje večje dobičke, nego mu jih je dajalo do sedaj.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Stroj prijatelj kmetovalčev.

Vže dobro vrsto let sem se splošno priznava potreba strojev za kmetijstvo kot nadomestek človeške delavske moči in potihnili so glasovi, ki so hoteli iz stroja v obče izvajati kmetijstvu škodljive posledice. Poraba izpopolnjenih mehaničnih pripomočkov za kmetovanje je v najtesnejši zvezi s potrebo vedno intenzivnejega obdelovanja zemlje in s potrebo vedno obilnejšega proizvodjanja.

Bili so časi, ko je bil kmet eden najbolj trdnih mož v državi; razmerje mej proizvodjanjem in vživanjem mej produkcijo in konsumom je bilo tako normalno, da je imel kmet od prodanih pridelkov vedno svoj pošteni dobiček.

Cena pridelkov se je ravnala po žetvi, čim neugodnejša je bila

poslednja, tem večje povpraševanje in toliko višje so bile cene. Danes so se razmere preobrnila in postale za konsumenta t. j. za celo ljudstvo ugodne, za proizvajalca-kmeta pa neugodne: železnice, razširjeno plovbarstvo privlačajo kmetijske pridelke iz dežela z ugodno žetvijo v pokrajine, ki so premalo pridelale. Naše kmetijstvo trpi najobčutljivejšo konkurenco z onimi deželami, ki kmetujejo pod mnogo ugodnejšimi razmerami od nas, vsled česar naše kmetijstvo ne more napredovati.

Pa še druga težava dela našemu kmetu sitnosti: vsled zvišanja vseh cen so se tudi delavci tako podražili, da so proizvajalni troški znatno višji od nekdanj. Poljedelski delavci se seveda obračajo k onim obrtom, ki jim lahko plačajo mnogo več zaslužka nego kmetijski gospodar. Kadar in kjer je obrtnija zelo razvita, nastane v kmetijstvu občutljivo pomanjkanje delavcev, ki se lahko in se mora kolikor le mogoče pomagati s stroji, ki prilhranijo mnogo dela. Da potem takem novejši mehanični pripomočki pridejo v kmetijstvu ravno tako ali še bolj v poštev, kakor n. pr. umetna gnojila, zboljšana plemena živina in mnogo važne melioracije, je jasno. V mnogih slučajih sploh le stroji omogočijo delo, skoro vedno pa stroj izvrši svoje delo gotovo ceneje in pred vsem hitreje, kakor človeška roka. Uporaba zboljšanih poljedelskih orodij omogočuje, da se zemlja pri znatno manjši vozni sili veliko povoljneje obdela in tako dosežejo veliko večji dohodki; in kadar bode ta parni plug in električni plug toliko izpopolnjena, da jih bo mogoče rabiti tudi obširnemu malemu kmetijstvu, tedaj bodo tudi žetve znatno večje. To dejstvo se je, kolikor se tiče parnega pluga, vže popolno dokazalo na Angleškem, v Nemčiji in na Ogorskem.

Ravno tako da sejalni stroj, večje in bogatejše žetve, kakor tudi prihrani mnogo semena, vsled česar se stroški za ta stroj mnogokrat pokrijejo v najkrajšem času. Kosilni stroj stori posestnika neodvisnega od koscev. Opravilni izkazi novejših kosilnic, zlasti onih za žito potrjujejo splošno dobiček košnje s strojem. Novejši mlatilni stroji skoro popolnoma v čisto omlatijo žito, kar je enako 5⁰/₀ dobička nasproti mlačvi s cepci.

Pri kombiniranih mlatilnicah, ki žito popolnoma za na trg očistijo in sortirajo, se ne zgubi prav nič zrnja, kar je sicer nemožno, ako se žito na podu skupaj pomete in najpoprej pajkla in potem še na trijerjih sortuje. Ta dobiček je najjasnejši pri rastlinah z drobnim zrnjem, ki rado izpada, kakor n. pr. oljnato ogeršičino seme. Pri mlatilnicah se prihranijo dragi podi in skednji, del zavarovalnih stroškov in si tako ohrani večjo glavnico mobilno, ki bi bila sicer v kmetijskih stavbah zazidana.

Ni več vprašanja o tem, da more v tako težkih časih, kot so za kmetijstvo današnji, obširnejša vporaba strojev mnogo pripomoči ne samo do večjih kosmatih dohodkov od ploščinske enote, ampak tudi do znatnejšega čistega dobička s tem, da nam poceni proizvajalne troške.

Prednost strojevega dela nasproti ročnemu se tudi vedno bolj priznava in sicer celo v onih krogih, katerim je najtežje ločiti se od starega, podedovanega običaja; te prednosti so tako razvidne in se dade z računom tako jasno dokazati, da bi moral biti vsak omikan, misleč kmetovalec preskrbljen z vsemi sredstvi novejšje mehanike, ki mu pomagajo odstanjati omenjene nadloge. In res se je raba strojev v novejšem času mej kmetijstvom izvanredno razširila; celo mej priprostimi kmeti nahajamo pogosto parne mlatilnice, napravljene seveda združnim potom, dočim bodo sejalni

stroji, kosilnice, trijerji itd. kmalu povsod znani kot najpotrebnejši del kmetijskega inventarja.

Oj, da bi vender v interesu zopetnega razcvita najlepšega vseh obrtnih stanov prodrlo bolj in bolj spoznanje, da rentabilnost kmetovanja ne odvisi samo od načina gospodarjenja ampak posebno tudi od opravljenih močij!

S tem spoznanjem in z razširjeno uporabo strojev se bo zboljšalo tudi ravnanje s stroji, ki je pri večjih in manjših gospodarstvih le prepogostokrat silno pomanjkljivo. Seveda je pa umljivo, da stroj izpolni svojo nalogo le pri pravilnem in najskrbnejšem vodstvu, ter pri najboljšem ravnanju z njim.

—e—

Ravnanje s kosilnim strojem.

Vsaka nova reč ima pri nas že sama na sebi preveč nasprotnikov, to pa tem več, ker se dostikrat z dotičnimi novotarijami ne zna pravilno ravnati. Zato hočem podati nekaj opazk, kako je ravnati s kosilnimi stroji, bodisi za žito, bodisi za krmo v obče. Pri kosilnih strojih je pomniti zlasti to-le:

1. Vsi strojevi deli, ki se tarejo (drgnejo), kakor ležišča, ročični zatiči (pilki) in vodbe nožev se imajo pogosto, ročice in noževe vodbe vsaj na vsaki 2 uri z dobrim oljem namazati. Vodnik stroja se mora večkrat prepričati, je-li se niso posamezni deli stroja ugreli in če je tako, ima takoj namazati in če to ne pomore, na drug način odstraniti zlo.

2. Nož mora biti vedno ojster, sicer košnja ni čista, velikokrat se zamaši s travo in živina vsled tega mnogo težje vleče. Kosilni nož se nabrusi najlažje s posebnim nalašč zato prirejenim brusom, s katerim je mogoče tudi vpadle kote noževe z lahka izbrusiti. Vedno se priporoča s strojem vred naročiti tudi več založnih (rezevnih, nožev; na ta način se naj-

lažje ubranimo nepravilike, da bi morali iti sredi košnje domov v slučaju, da se nam je na nožu kaj pokvarilo. Lahko se primeri, da posamezne noževne špice ali prsti odlete, ako smo zadeli ob kamen ali štor; dotični člen, ki je na klino z vijakom pritrjen, je treba takoj nadomestiti z drugim; zato treba vedno nekoliko prstov imeti v zalogi.

Nož se da nabrusiti tudi z angleško pilo; v tem slučaju se dene nož v nagnjeno kljupo tako, da se skrhani robovi lahko s pilo dosežejo.

Tovarnarji kosilnih strojev dodavajo tudi pripravne bruse, obstoječe iz majhnega brusnega kamna in iz priprave za priviti; vse skupaj se dobi za kakih 20 gld.

3. Z veliko natančnostjo je treba stroj za delo pripraviti, če hočemo, da bo dobro delal. Sicer o tem ne moremo podati kakih gotovih pravil, ker za vsak stroj veljajo po različni konstrukciji različne določbe. Vender pa je pri vseh strojih enako važna pravilna ustanovitev rezila ali škarij. Škarje (nož) se ne smejo nikoli spustiti tako nizko, da bi šle skozi krtine, ker pri tem se gotovo zamaše ali tudi pokvarijo. Seveda tudi previsoko ne smejo teči, da ne dobimo previsokih strnišč ali da ne ostane previsoka nepokošena trava za nami.

Da se obvarujemo neprijetnega zamašenja škarij, je treba vselej še-le tedaj spustiti škarje v delo, kadar strižejo v že s polno hitrostjo; kadar se torej mej košnjo ustavimo, potegnimo vselej voz za korak nazaj, da bodo škarje vže z vso hitrostjo rezale, ko zadenejo na žito ali travo.

4. Kakovost žita bistveno vpliva na kosilnični hod. Najbolj pripravno je žito, ki krepko stoji, pa vender ni pregosto; posebno se lepo kosi žito, ki je bilo posejano s sejalnim strojem. Najpripravneje za košnjo s strojem je krepkoste-

belnato žitišče; pri zelo tankem in slabotnem žitu je priporočati, da živina stopa urno in so rezila prav ojstra. Tudi gosta detelja mej žitom ne ovira stroja nič, če le ni od dežja ali rose preveč mokra.

Kar se tiče raznih žitnih vrst, se dado najraje kositi: pšenica, potem oves, ječmen in slednjič rž. S strojem se zgubi mnogo menj zrnja nego pri košnji s koso. Tudi esparseta, rudeča in nemška detelja se prav dobro pokose s strojem. Ako hočemo veliko in brzo pokositi, potem je najbolje menjavati živino vsakega $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ dne in lahko računamo potem, da se pokosi na dan 3.5—4 ha (35 do 40 mernikov posetve).

To je vže nekaj, vender ne Bog si vedi koliko. Toda povprečno ne smemo računati na večji vspeh, ker lahko nastanejo razna motenja pri stroju samem, provzročena bodisi po stanju žita, bodisi po vremenu, ki neugodno vplivajo na delo. Največji vspeh, ki ga je moč doseči s strojem na dan pri lepem vremenu, pri dobrem žitnem stanju z menjavanjem vozne živine je 6 ha (60 mernikov posetve) na dan.

Najboljša stročnica za zeleno gnojenje.

Tu in tam bo znano kakemu gospodarju, da zeleno gnojenje, ako se zato porabi rastlina, ki nabira potrebnega dušika iz zraka, (to so v prvi vrsti razne metuljčnice: grahorica, lupina, detelje itd.) deluje na dvojen način:

1. Obogati prst z organsko snovjo, koje gnitje pomnoži črnico ali humus, ki je za rodovitnost zemlje znatnega pomena.

2. Daje zemlji po ceni dušika, kojega bi morali sicer v umetnih gnojilih drago plačevati.

Za najboljšo rastlino za zeleno gnojenje bomo imeli seveda ono, ki nam da največ organske tvarine in največ dušika.

V tem oziru je delal dr. O. Pitsch 2 leti poskušnje. Gojil je raznovrstne metuljčnjice, katere je isti dan vsejal in isti dan požel. Izid njegovih poskusov nam kaže sledeča tabela:

Nažel je:		
l. 1897.	organske snovi	dušika
	kg	kg
v rumeni lupini	2969.3	108.54
„ beli	4148.7	124.7
„ modri	4575.1	139.1
„ navad. grahorici	3986.2	126.77
„ grahu Viktorija	3559.5	77.17
l. 1898.		
v rumeni lupini	3021.2	115.18
„ beli	3498.4	114.9
„ modri	5121.7	150.98
„ nav. grahorici	5767.8	224.67
„ grahu Viktorija	6057.0	204.92

Ako vzamemo, da je znašala žetev rumene lupine = 100 (z ozirom na organsko snov in ozir dušika); potem je znašala:

l. 1897	žetev suhe snovi	žetev (pridelek) dušika
pri	na 1 ha	v kilogramih
modri lupini	152.9	128.1
beli	139.6	114.9
grahu Viktorija	120.9	71.0
nav. grahorju	134.2	107.5
l. 1898.		
pri		
modri lupini	170.0	130.0
beli	101.0	100.0
grahu Viktorija	200.4	178.0
nav. grahorju	190.0	195.1

Iz tega je razvidno, da se je l. 1897. kot za zeleno gnojenje najboljšo pokazala modra lupina bodisi po množini organskih snovi, bodisi po bogastvu dušika; l. 1898. pa se je bolje izkazala navadna grahorica, kateri se je približal, kar se tiče organskih snovij grah Viktorija.

Važna pri tem je kakovost zemlje, koje hočemo gnojiti, za peščeno zemljo je še najbolja modra lupina, za težko pa navadni grahor, oziroma grah Viktorija.

Množina vezanega dušika v rastlinah je velika, n. pr. pri grahorici ga je bilo l. 1898. do 224 kg

in ako bi hoteli ta dušik kupiti v obliki umetnega gnojila, bi morali šteti lepe denarce. Ako računamo 1 kg tega organskega dušika samo à 1 krono, bi morali dati samo za dušik 224 K.

Iz tega vidimo kako veliko vredno je suho gnojenje in kako potrebno je skrbeti, da se ta skoro nepoznani način mej našim ljudstvom udomači in razširi.

—o—

Kmetijsko poskušništvo.

Poskušništvo je v našem času za razvoj kmetijstva neizmerne praktične važnosti in je največ pripomoglo k razvitu intenzivnega poljedelstva. Ne mislim pri tem posebej na poskušništvo v naši ožji domovini, kjer se da o njem le malo, malo govoriti, ampak pred očmi imam kmetijsko poskušništvo sploh.

Na Nemškem so začeli vže pred 40 — 50 leti vstanavljati „vzorna in poskusna gospodarstva“, na katerih so preskuševali razne vrste umetnih gnojil in krmskih rastlin.

V ta namen so imeli tudi poskusne postaje pri velikih posestvih. Čim bolj pa se je širilo to poskušništvo, tem hitreje je prodiralo spoznanje, da se ne morejo smatrati rezultati teh poskusov za občevaljavne, ker imajo nanje odločilni vpliv različne razmere zemlje, podnebja in podobno. Poleg tega so se tako množila vprašanja in prošnje za strokovne sodbe, da jim niso mogle ustrezati več obstoječe poskusne postaje.

Vsled tega so napravili Nemci samostalne „poskusne postaje.“ Najprve poskusne postaje so bile ustanovljene in združene z visokimi šolami po velikih mestih, kjer je dovolj znanstvenih in drugih pripomočkov.

Z umno organizovanim poskušništvom so dosegli Nemci v zadnjih desetletjih velike praktične, popolnega priznanja vredne vspehe, ki so delali pot mogočnemu razvoju

poljedelstva. Tudi sosedne države, to moramo priznati, so imele od teh vspehov velik dobiček.

Pri tem se je pokazalo, da ni potreba, — da, mnogokrat celo ne dobro — ustanavljati v namen poskusništva z velikimi izdatki spojena razsežna poskusna gospodarstva, ampak da se dajo doseči za kmetijo važni vspehi tudi s poskusi na dobro oskrbovanih malih kmetijah z naravnostnim strokovnim podukom kmetijstva, a treba se je pri tem vestno ozirati na razne krajevne razmere kmetijskega proizvodjanja.

Lagodno postopanja po enoličnih šablonah seveda ne vede do takih vspehov. Ampak pri takih poskusih je treba temeljito proučiti vse razmere, ki imajo naravnosten ali nenaravnosten vpliv na poljedelsko produkcijo; ne smejo se opustiti iz pred oči niti razmere zemlje niti podnebja, niti način obdelovanja zemlje, niti način setve itd.

Na poskusnih posetvih se ne smejo delati poskusi z namenom pokazati kake vspehe je mogoče doseči z izvanrednimi sredstvi, s prenapenanjem močij; ampak glavni smoter mora biti pokazati, kako je mogoče v kakem kraju navadno gospodarjenje tako uravnati, da se najbolje izplača.

Pri tem je gledati na troške; z velikimi investicijami se dajo seveda dohodki gospodarstva znatno povečati, a se gre zato, je li se nam ti izdatki tudi trajno izplačajo in ali so pri manjših kmetijah sploh možni.

V današnjih tesnobnih razmerah mali kmetovalec sploh ni zmožen velikih investicij in ravno zato je potreba, da se, predno se odloči kmet za znatne drage spremembe v svojem gospodarstvu, na deželne ali državne stroške zagotovo dožene in zagotovi nedvojbena korist takih sprememb.

Umno organizovano poskušništvo ima varovati kmeta pred

škodami, ki bi ga lahko zadele, ako bi delal take poskuse na svojo roko in ga praktično podučevati o zboljšanjih v njegovem gospodarstvu.

Kmetijsko poskušništvo ne sme biti golo, dasi mnogokrat vrlo zanimivo eksperimentovanje; ono ne sme zapeljavati kmetijstva k podjetjem, kojih trajna korist ni popolno zavarovana. Malo bi pomagala kmetu najobilnejša žetev, ako bi pa njene dohodke veliki stroški znatno presegali.

Zato se ne sme zvajati kmetijstvo k takemu gospodarjenju po poskusnih gospodarstvih, kojih primanjkljeje pokriva dežela ali država. Poskusna posestva bi imela biti tako uravnana, da bi praviloma ne bila pasivna.

Ne smemo namreč zamenjati praktičnega poskušništva z znanstvenimi poskusi ki mnogokrat zahtevajo velike žrtve in se sami ob sebi seveda ne morejo splačavati.

To nalogo morejo rešiti samostalne, kakor tudi pri gospodarskih šolah ustanovljene poskusne postaje. Ker pa o teh pri nas skoro govoriti ne moremo, za to bi si usojal izreči željo, naj bi naša gospodarska društva oziroma njihovi odborni možje delovali na to, da si pridobe blizo društvenega poslopja kos zemlje z namenom delati ondi poljedelske preskušnje z gnojenjem, z raznimi zboljšanimi vrstami žit, skopavin, drevja itd.

S krasnimi vspehi vzgajajočega vpliva kmetijskega poskušništva se ponaša posebno Švica.

Poleg splošnih poskusnih postaj nahajamo tudi posebne „strokovne poskusne postaje“. Tako vspešno deluje v Trutnovi poskusna postaja za lanarstvo, imamo poskusne postaje za sadjarstvo, hmeljarstvo, ovčjerejo, mlekarstvo in pod.

Zelo dobro bi bilo, ko bi nam n. pr. Gospodarska Zveza priredila enkrat kratek tečaj za preskušnjo raznih gospodarskih strojev in orodja, dokler na kaj večjega

ni misliti. Pri politehniku v Curihu kakor tudi na posestvu kmetijske šole v Strikhofu v Švici, imajo za to nalašč „postajo za strokovno preskušanje poljedelskih strojev.“

S takim preskušanjem gospodarskih strojev se pripomore ne samo k izpolnjenju strojev, ampak se tudi kmetje obvarujejo, da ne kupujejo sicer morda cenih, zato pa slabih in zato predragih strojev. Pri nas pa bi imel preskusni tečaj gospodarskih strojev in orodja glavni namen seznaniti ljudstvo s stvarmi, o katerih sedaj bore malo sanja in ki so vendar v stanu mnogim krajem znatno pripomoči do uspešnega in manj utrudljivega izkoriščevanja zemlje in s tem do večjega blagostanja. —o—

Ribarstvo.

Krap v domačem ribniku.

(Po govoru učitelja Wehle-ja v saškem ribarskem društvu 2. marca 1900. Priobčuje —e—.)

Domač ribnik ali bajer imenujemo oni, ki meri kakih 50 m² (25 arov). Leži navadno na vrtu ali vsaj blizu gospodarstva.

Pri domačem ribniku je paziti zlasti na 4 točke, namreč: 1.) na material mladega zaroda ribjega, 2.) na množino nastavka (zaroda), 3.) na nastavljanje samo in 4.) na prehranitev rib.

Pri domačem ribniku pride v poštev večinoma le krap in nekatere vrste, ki se mu pridevajo, le redko salmonidi (lososi, postrvi itd.) Zato ostanemo kar pri krapu.

Najprvo je potreba, da mali ribnikar ločuje in goji razne vrste krapov po starosti posebej. Ne kaže umnega ribnikarstva, ako nahajamo v ribniku poleg večjih na tisoče majhnih krapov, ki vsi skupaj stradajo. Da do velike množice ribic ni težko priti, izprevidi vsak iz tega, da zadostuje mleko enega samega ikernika (samca), da oplodi igre, ki zadostujejo za ribnjak v obsegu 100 do 125 ha. Mnogokrat je tak za-

rod popolnoma izrodel in je prišel ob svoje prvotne pasmine posebnosti, tako da imajo krapi glave skoro tako velike kakor vahnje in telo tako vretenasto, kakor mrena.

Tu je pač živa potreba, poskrbeti za boljši material, kar dandanes ni težko, saj imamo domači ribarski zavod na Studencu pri Ljubljani.

S požlahtnevanjem so ribarji dobili počasi celo vrsto dobrih krapovih vrst. Tako imenujem pred vsem po svoji hitri rasti znanega žlahtnega gališkega krapa z majhno glavo, visokim hrbtom in obilnim mesom; izvrstna je tudi lužička pasmina, ki je poleg hitre rasti tudi zelo odporna. Znana je tudi gibčnejša češka krapova pasma.

S takimi dobrimi vrstami imamo nasajati svoje ribnike, lastno zarejo pa popolnoma opustiti. To prepustimo strokovnjaku, sami pa omejimo svoje ribnikarsko gospodarstvo na vzrejo 2- do 3letnih krapov za kuhinjo.

Pojdimo dalje na množino nastavka v enem ribnjaku. Ako vložimo v ribnik preveč ribic, to vedno škoduje, ako premalo, sicer tudi ni prav, pa vendar vsaj toliko koristi, da dobimo posamezne kose toliko težje. Toda to drugo napako napravi ribnikar le redko. Pri preobilnem nasadu nastane tudi v dobrem ribniku kmalu lakota, vsled tega ribe slabo rastejo in ogrenijo lastniku vsako veselje do ribnikarstva, četudi pravega vzroka svoje smole dotičnik niti ne spozna.

Kako je torej ribnik pravilno nasaditi? No, splošno veljavnih števil tu ne smemo in ne moremo podati, tu je skušnija najboljša učiteljica.

Talne in vodne razmere ribnikov so preveč različne in razdelitve v bonitetne razrede nimajo niti v drugače ribarsko naprednih deželah, kaj-li pri nas!

Razločujemo ribnike v take s peščenimi, glinastimi, ilovnatimi in močvirnimi tlemi. Ozir višine vode so ribnjaki plitvi in globoki in vsled tega topli ali mrzli; tudi so nekateri ribniki poraščeni z bičjem, ločjem in drugimi vodnimi rastlinami, dočim so drugi popolnoma prosti, nekateri so solnčni, drugi obsenčeni, ti v zatišji oni na planem, taki ki se dajo in taki ki se ne dajo spustiti (odtočiti). Vse to so činjenice, ki odločujejo zdaj večji zdaj manjši nasad.

Dober ribnik za krape ima za podlago najbolje glino in naj ima prosto ali vsaj malo prepreženo vodo, da ga more solnce dovolj pregrevati; iz istega vzroka naj bo ribnik plitev, povprečna globina 70—80 cm je za odrastek najpripravnější. Prezimovanje — to je kaj družega! Tu je želeli globine 1¹/₂—2 m, dasi so tudi tu izjeme.

Ko smo na ta način označili raznolikost bajaranjev, naj pojasnimo na podlagi praktičnega zgleda nasajanje.

Vzemimo srednje velik ribnik, ki leži na glini, je deloma poraščen in obsenčen in meri 25 a. V ta ribnik vložimo 50—54 triletnih krapov tehtajočih po 1¹/₄ do 1¹/₂ funta. Čez leto morajo doseči ribe teže 2¹/₂—3 funte vsaka. Ako po večletnih poskusih razvidimo, da ribe ne dosežejo jeseni te teže, naj nam bo to opomin, da naš ribnik ni niti srednje dobrote in moramo obnoviti svoj poskus z manjšim številom kakih 40 rib. Ali mi spoznamo iz tega, da je ribnik v slabem kulturnem stanju in da bi pri nekolikey skrbnosti vendar lahko preredit označeno število rib. Štiriletnih krapov naj ribnikar nikdar ne spušča v vodo, kajti v četrtem letu krapi nastavijo ikre, ki jih peto leto eventuelno odlože. To pa mora mali ribnikar na vsak način zabraniti. Pač pa lahko 3letnim krapom pridenemo nekaj 2letnih (1¹/₃—1¹/₂ funta težkih) za slučaj,

da se nahajajo v ribnjaku večje plitvine, do katerih večje, težje ribe ne morejo, pač pa mladice. Tako dosežemo enakomernejše izkoriščanje ribnika. Tak plošnat brežnat ribnik bi bilo nasaditi s 40—42 kosi 3letnih in s 25—30 kosi dveletnih rib na 25 a. V prav rodovitne ribnike se lahko vložijo tudi nekaj več; vendar čez povprečno število ne hodimo nikoli, kajti kolikor na številu manj vložimo, toliko nam vrne ribnik na teži drugih kosov. K preobilenemu nasadu nas tudi posamezne bogate ribje letine, ki jih imamo morebiti zahvaliti le ugodnemu slučaju, ne smejo zapeljati.

(Dalje prih.)

Vrtnarstvo.

Črni koren,

ki mu rekajo tudi španska škorconera, je zelišče, ki se po naših skušnjah premalo pozna in zato tudi ne ceni po znanem „ignoti nulla cupido“, to se pravi: česar ne poznaš, tega tudi ne želiš: Škorconera raste i na vrtu i na polju. Korenine (in le te se uživajo, listi ne) so za palec debele in počez 30 do 40 cm dolge. Lahko je umevno, da tako dolgi koreni rastejo najlažje v globoko prekopani zemlji. In res hoče imeti črni koren pred vsem globoko rigolovano zemljo. Kakega siceršnjega posebnega obdelovanja in gnojenja ni treba.

Takoj povemo, da je v mnogih krajih navadno dveletno pridelovanje črnega korena potrebno samo v zelo slabem svetu, torej tam, kjer koreni tako počasi rastejo, da ne dosežejo v enem letu dovoljne debeline za kuhinjsko porabo. Pri pravilnem ravnanju, pravi sorti in dobrem semenu je črni koren vže kot enoletna zelenjad porabljiv v kuhinji in ako ga pustimo dalje časa zvunaj, samo zgubi na vrednosti. Tudi v drugem letu uide večina rastlin v cvetje, ki je zelo podobno onemu rumene

travniške kozje brade (Tragopogon pratense, košarice). Vsaka rastlina pa, ki udari v cvetje, potrebuje za tvorbo cvetja in semena redilnih snovij, katere odjema koreninam. Koreni odevelega zelišča so sicer še vžitni, toda daleko ne tako nežni, ne tako okusni, ne tako polni.

Trganje cvetnih stebel nič ne koristi, kajti po naravnem nagonu poganja rastlina vedno in vedno nove poganjke in slabi vsled tega bolj in bolj.

Najboljši čas za setev črnega korena je februar in začetek marca. Do prihodnje zime postanejo koreni ravno pravšni za porabo. Lahko se sicer seje tudi na jesen, avgusta in septembra, rastlina prenese brez škode zimsko zmrzolino. Toda sloviti nemški vrtnar Janez Röttner je našel, da take prezimljene rastline v prihodnjem poletju večinoma uidejo v cvet, dočim je cvetje spomladi vsejanih rastlin samo izjema.

Seme se seje v žlebiče (brazdice), 3 največ 4 na gredico. V žlebičih je zrno oddaljeno od zrna 6 ali 7 cm. Po letu se pridno okopava, prilivati ni treba.

Od novembra do aprila se rabi črni koren v kuhinji, torej ravno v nesrečnem zimskem času, ko je tako malo izbirk za prikuhe. Koreni ostanejo kar na prostem v zemlji in se izkopavajo sproti za porabo; mraz jim ne škoduje. Ako zemlja ni zmrznjena, lahko odkopavamo črni koren celo zimo. Ker pa tega ni in da nam ni treba pogrešati tudi ob zmrzlini te v resnici delikatne zelenjave, pokrijemo gredo s črnim korenem s plastjo listja ali gnoja, ali pa odkopljemo nekaj korenov in jih hranimo v kleti mej peskom, kakor delamo s peteršiljem. Vendar pa ostanejo koreni na prostem odločno svežejši in okusnejši.

Na trgu se črni koren, kjer je poznat, prav dobro prodaja. Tako stane na Dunaji snopič kakih 15 korenov 25—30 kr.

Pripravlja se črni koren na ta način, kakor špargeljni ali cvetno

zelje (karfijol) s holandsko polivko (zôs), lahko ga pa kuhamo tudi na ta način, kakor korenček in dobimo tako zelo po ceni, zdravo in okusno domačo prikuho. Zelo priljubljen je tudi črni koren z okuhanimi mesnimi svalčeci (cmočeci.)

Novi ruski orjaški črni koren znatno prekaša druge navadne vrste. Ne gre tako rado v cvet in da že v prvem letu močne korene, popolnoma sposobne za v kuhinjo.

—P—

Malinjek.

Piše —o—

Ta po celi Evropi znani grm raste v mnogih gozdovih v solčnih legah v ogromni množini.

Vrtnarji, ki se pečajo z pridelovanjem malinja v velikem, jemljejo v ta namen velikoplodni čilski malinjek. To vrsto odlikuje res orjaški sad, ki ne trpi toliko od črvov, kakor gozdne maline. Nekatero vrsto rode sad vže v poznem poletju onega leta ko smo jih vsadili, druge rode dvakrat na leto, dočim zopet druge nastavijo sad še-le na 2letnih protih, ki še isto jesen odmrjo.

Kar zadeva gojitev malinjeka, zahteva on bolj težko, nego lahko zemljo, dobro pognojeno na odprti legi. Sicer se nam tudi v senci dobro obnaša, le da sad ni tako prijeten in sladak.

Najpripravnejši čas za nasaditev malinjeka je jesen (konec septembra), sicer ga pa lahko sadimo tudi spomladi. Zemljo je treba kake $\frac{1}{2}$ m globoko prekopati in zagnojiti v to globino; konjskega gnoja ne priporočamo ker dela le preveč vročine. Na pripravljenih gredicah se posade sadike v vrstah kake $\frac{3}{4}$ m oddaljenih tako, da so korenine vsaj 6 cm z zemljo pokrite. Po usaditvi se prirežejo vsi trsi na kakih 20 cm nad zemljo in oblože z lego (ne debelo) uležanega gnoja, naj bo spomladi ali jeseni. Pozimi pa zabranjuje gnoj, da mraz ne izvleče sadik, po leti jih varuje

pred prehudim izsušenjem, pa tudi hranilne snovi gnoja se trsu prav dobro priležejo. V prvem letu po nasadu se puste samo 2—3 proti, da se ti dovolj ojače, vsi drugi se odstranijo. Puščeni poganjki zrastejo navadno do pol družega metra in da preje nastavijo sad, se jim prirežejo konci na 20 do 30 cm. Okrajševanje protja na $\frac{1}{3}$ ali še več je nespametno, ker ravno vrhni del protja najboljše dozori, ima najbolj razvite zarodne popke in rodi najboljše sad, vsaj so vendar najkрасnejši sadovi vedno na vrhu protja. Ko smo sad obrali, se odslužene šibe pri zemlji odrežejo in mladi poletni poganjki privežejo ob palice, da jih veter ne polomi. Za naprej se pusti samo 6—8 šibink, vse druge se porežejo še zelene. Rez malinjeka, ki dvakrat na leto rodi je omejen na prirezovanje postranskih poganjkov in izrezovanje izpitega lesa. Te vrste dajo sad vže meseca junija, ako se spomladi vsi spodnji poganjki in vrhne stranske vejice lanskih poganjkov prirežejo na 3—4 popke (očesca). Razven tega ljubijo te vrste solčno in bolj zavarovano lego.

Jesensko gnojenje z redkim gnojem je silno koristno, zato je toplo priporočamo. Sicer se mora jagodišče često pleti in dvakrat na leto prerahljati, spomladi in poleti. Rahljanje se mora izvršiti oprezno, da se ne poškodujejo mladi poganjki, ki ženo iz korenin. Dobro oskrbovana malinova greda vzdrži 8—10 let.

Razmnoževanje je jako preprosto; najlepši koreninski poganjki se jeseni previdno odtrgajo in presade na bodoče mesto.

Maline se dade tudi priganjati na umeten način; toda to delo se smatra navadno nevhvaležnim, zato ne govorim dalje o njem.

Pri velikih nasadih se zemlja rigola na $\frac{1}{2}$ m globoko in sadike se sade po 1 m narazen v vrstah oddaljenih 1.30 m.

Malinjek da v dobri letini na $\frac{1}{4}$ ha (2 $\frac{1}{2}$ mernika posetve) 1800 kg jagod. Ako računamo za 1 kg le 40 vinarjev: znaša kosmati dohodek 720 kron; po odbitku polovice na pridelovalne stroške, ostane 480 kron čistega dobička. Toda v prav dobrih letinah se ta znesek lahko podvoji. Na $\frac{1}{4}$ ha je treba 1750 sadik.

Najbolje vrste malin so:

A. Z rudečimi jagodami: „antverpski malinjek“, temnočrno namizno sadje, pripravno za vkuhanje, „rudeči čilski malinjek“, „Fastloff-ov malinjek“, „Šafer-ov velikanski malinjek“, „rudeči zgodnji Hernhaus-ki malinjek“.

B. Z rumenimi jagodami: „rumeni antverpski“, „Karolina“ pomerančne barve, „Kuksnov malinjek“.

C. s črnimi jagodami: „Ohijo malinjek“. Mej dvakrat rdečimi malinami se najbolj odlikujeta „rudeči in rumeni Merveille“.

Jagodnik.

Jagodnik je trpežna rastlina, ki nas prva razveseljuje s svojim krasnim sadom. Rudeča jagoda je eden najbolj priljubljenih sadov sploh. Vživa se na razne načine: surovo in raznoliko pripravljena. Bolnikom je jagoda pravo zdravilo, otrokom in odraslim pa izvrstno krepilo. Posebno mrzlica se po rednem vživanju jagode rdečice kmalu prežene.

Ker tu nimamo v mislih toliko divje rdeče jagode, ampak jagodo, kakršno prideljuje gospodinja in vrtnar v domačem vrtu, za to pravimo, da se ravna dobičkonosnost jagodnega pridelovanja po krajevnih razmerah bolj ali menj lahke prodaje. Nahajajo se tako zvani poljski vrtnarji, katerim se vzgoja jagod na debelo izvrstno izplačuje. Le en primer, ki ga navaja gosp. V. Chmelar v „Hosp. listu“ in ki je vzet iz resničnega življenja. Na 1 ha zasajen z jagodami je bilo:

Stroškov:

32 voz gnoja po K 9	K 288
oranje in brananje	48
saditev 73.000 sadik,	
1000 à M 36	2592
20 voz komposta za saditev à K 7	144
dnina od sajenja samega	168
skupaj	K 3240

Ako ta znesek razdelimo na 4 leta, pride na vsako leto 810 K. K temu prištejemo letne obresti 42 K, najemnino za polje 216 K, površno gnojenje spomladi 32 voz à 9 kron je 288 kron, mezda od pletve in okopavanja 480 kron, celi izdatek na leto je torej 1836 kron.

Dohodki:

od 3 trsov povprek po 1 l jagod je 2400 l. Ako računamo po odbitku izdatkov za trganje jagod, za pošiljatev na trg itd. 1 l jagod na 30 vin., potem znaša čisti dohodek 7200 kron in po odbitku gorenjih stroškov 1836 kron, znaša čisti dohodek z 1 hektarja (10 mernikov) v 1 letu 5364 K.

Kakor rečeno je ta zgled iz resničnega življenja. Jagodišče je je imelo srednje dobro zemljo in in jagode so šle v mesto na trg.

Naprava jagodišča.

Jagode vspevajo na kraju z ugodnimi okolnostmi, t. j. odprta lega in ne preveč suha. Zemlja naj bo rodovitna, 60 cm globoko prekopana in dobro pregnojena. Gnoj se zadela kakih 20 cm globoko. Najboljša je lega proti izhodu, dočim zgodnjim jagodnim vrstam južna najbolj prija. Tudi z zahodno lego so jagode zadovoljne, toda sad ni tako slasten. Sicer pa jagodnik vspeva v vsakem vrtu.

Ako mislimo večji kos vrta zasaditi z jagodami, ga razdelimo na enakomerne po 1 m široke grede v poljubno dolžino. Kar zadeva gnojenje, priporočamo za težko zemljo konjski gnoj, za lahko goveji, posebno krasni vspeli pa se dosežejo po svinjskem gnoju.

Ako je zemlja preveč peščena, se jej primeša nekoliko gline.

Sajenje jagod.

V ta namen si je treba pre-skrbeti sadik od zanesljivega vrt-narja (dr. Ivan Jan, Podhom, p. Gorje, prodaja brazilijske velike jagode po 4 vin. komad). Pred vsem je treba z ostrim nožem pri-rezati konce koreninic in odstra-niti one liste, ki delajo napotje, ako ima sadika dva do tri listke, pa zadostuje.

Grede imamo že pripravljene, po 1 m široke s 30 cm širokimi stezicami mej njimi. Na vsako gredo vsadimo poleg vrvice (žnore) po 2 vrsti sadik v oddaljenosti 40 cm druga od druge, sadike pa so oddaljene po dolžini po 50 cm.

Pri saditvi je treba koreninice lepo razplesti v zemlji, srčni listi ne smejo biti pokriti z zemljo; prst se po vsaditvi okrog sadike dobro pritlači. Mesečne jagode se sade v oddaljenosti 35 cm.

Jagode se sade spomladi mar-cija, aprila, majnika ali pa v je-seni avgusta in septembra; jesen-sko sajenje je boljše, ker se rast-linice dobro ukoreninijo, precej okrepečajo in že prihodnje leto dajo precejšnji vžitek. Največji dohodek dajo jagode v drugem in tretjem letu, v 4. letu je žetev že slabejša, v 5. letu pa je najbolje jagodišče spremeniti v kako drugo kulturo. Zasajene trse je treba pogosto za-livati, da se dovolj vkoreninijo.

Nadaljna oskrb jagodišča ob-stoji v pletvi in rahljanji zemlje, tudi je zelo priporočljivo pokriti zemljo mej jagodnimi trsi s pre-perelim gnojem. To je zlasti ta-krat nujno potrebno, ako trajno (dalje časa) zmrzuje. Sicer pa je tako gnojenje v vsakem slučaju zelo koristno, ker spomladi, ko se topi sneg, prihajajo po njem raz-topljene redilne snovi v zemljo, kar rastlinam jako ugaja. Spo-mladi se tak gnoj zakoplje v zemljo in ta lepo poravna. Vitice ali ročice, ki se napravijo v prvem letu, se na jesen porežejo; v sta-

rejših jagodiščih se odstranijo ro-čice vže koncem julija, pri čemur se grede ob enem zrahljajo. Pri mesečnih jagodah ni treba odstra-njati ročice, ker spomladi nastale mladike nastavijo še isto leto sad. V jeseni vsakega leta se grede dobro prerahljajo in zagnoje s kratkim uležanim gnojem. V de-ževnem vremenu je gnojenje jago-dišča s tekočim gnojem (posebno z razredčenimi sajami) nad vse ugodno, zlasti pred in po cvetju.

Ko pa se prične sad barvati, je treba nehati z gnojenjem, sicer trpi okus. Ako zemlja od narave ni dovolj vlažna (pravilno zali-vanje za časa cvetja namreč mnogo stane), tedaj se še najbolj pripo-roča pokriti zemljo z žaganjem, drobno sekano steljo, pezdirjem itd. da se preveč ne izsuši. Pokrivanje zemlje z mahom se ne priporoča, ker se v njem radi naselijo polži, ki so nevarni prijatelji jagodnega sadu. Ako dolgo dežuje, podložimo lepe, zoreče sadove s koščeki ska-lice, da se ne pomažejo.

Jagode trgati je najbolje zjutraj za rosnega rana, ker imajo v tem času najfinejši aroma (duh in okus) in vsled solnčnega pri-tiska izpariva eterično olje, ka-tero daje ravno jagodi njen ka-rakteristični (značilni) duh.

(Dalje prih.)

Sadjarstvo.

Zakaj ne napreduje naše sadjarstvo?

Geslo: Čvrsto na delo!
(Konec.)

Celo v Avstrijo je zašlo ame-riško sadje in sicer jabolka, ka-tera so se dunajčanom kmalu pri-kupila, ker so lepa, okusna, sočna in jako lepo dišeča.

Najbolj pa se je ameriškemu sadju posrečilo najti kupcev zato, ker ondotni eksporterji skrbne, da je vse blago enako lepo sortirano, ne kakor pri nas, da je v enem zaboju kar po pet in več vrst.

Tega se moramo tudi mi, av-strijski sadjerejci poprijeti in skr-

beti, da bomo le izbrano blago na trge pošiljali.

Ameriško sadje nas sicer ne bo spodrinilo na domačih trgih, ker pri količkanj skrbnosti za dobro, čisto blago, imamo že za-radi stroškov za transport toliko prednosti, da bomo lahko zmago-vali ameriško konkurenco. Vse drugačnega vpliva pa zamore ame-riško sadje postati za naš sadni eksport, če si isto pridobi v Nem-čiji svoj stalni trg, ker potem je spodvezan naš eksport v Nemčijo, kamor gre skoro 90 % našega sadja.

V nižjih kvalitetah, torej v sadju za mošt, nam ne bo ame-riška konkurenca škodovala, ker je daljna pot iz Amerike do Ham-burga in odtod do Nemčije, vender predraga za blago, katero se le po 6 krun za 100 kg prodati more. Vse drugače pa je za naše boljše sadje, namizno blago, ka-teremu more nastati precej hud tekmeč v lepih ameriških jabolkih. Ker se sadjereja v Ameriki, oso-v Kanadi zelo širi, je nevarnost toliko večja in ker ondotni sadje-rejci ne vedo kam s sadjem, za-čeli so ga sušiti in posušeno sadje eksportirajo na Francosko, da tam suhemu sadju pridavši vodo izde-lujejo mošt.

Zato se je naprosila vlada, da pri sklepanju novih trgovskih po-godb ščiti naše sadjarstvo s tem, da naloži ameriškemu sadju pri-merno colnino, pa ne le svežemu, ampak tudi posušnemu sadju, ker tudi po tem preti nevarna konku-renca našemu sadjarstvu.

Prav izdatno konkurenco na-šemu sadju je provzročil uvoz po-meranč iz Italije; to pa vsled prostega vhoda temu sadju dovo-ljenega po zadnji trgovinski po-godbi. Vspeh je ta, da na mar-sikateri gosposki mizi mesto lepih jabolk nahajamo večinoma krožnik pomeranč. Kar vhodu tega sadja v našo državo ni pripomogla opro-stitev uvoznega cola, to so umeli laški eksporterji še izposlovati pri

italijanskih železnicah in parobrodih. Pa tudi naša južna železnica daje italijanskemu sadju olajšavo, ker za vagon laškega sadja se plača od Trsta do Dunaja 78 kron manj, kakor od goriškega sadja od Gorice do Dunaja.

Kako zelo je rasel uvoz pomeranč iz Laškega po novi trgovinski pogodbi, nam kaže dejstvo, da l. 1891., predno je obveljala nova pogodba, je došlo le 190.000 kvintalov pomeranč iz Italije, l. 1897. pa 686.000 kvintalov.

Zato zahtevamo z vso odločnostjo, da pri sklepanju nove trgovinske pogodbe naša vlada vsekako zopet zahteva od Italije primerno carino na južno laško sadje.

S p l o š n o.

Važnost lesnega kisa v gospodarstvu.

O tej, mej nami ne preveč znani tekočini piše A. Benč na Moravi v češkem „Gospodarskem listu“ sledeče:

Lesni kis (jesih) je kemični izdelek, ki ga ljudstvo sicer malo pozna, ki je pa vendar v tehnologiji, gospodarstvu in sadjarstvu velevažen. On ni nič drugega nego nečista kisovalna kislina (Essigsäure) vonja prodirljivo po dimu in se temeljito ustavlja vsakemu gnitju. In ravno zato ga uporabljamo pri konservovanju lesa zoper gnitje, proti gobi, ki les uničuje, za močenje lesa proti gnjilobi in podobno, zlasti v sadjarstvu se ga rabi obilno, ker ne deluje samo proti gnjilobi, ampak vleče tudi kožne pore skupaj, da se rane hitreje celijo. Ako je bilo drevo napadeno po raku ali perečem ognji ali ga je oglodal zajec ali doletela druga nezgoda, ni treba drugega, kakor izrezati rane do živega, belega lesa in rane namazati z lesnim octom. Rane se ne gnojijo, ostanejo popolnoma čiste, ne loteva se dreves goba in mah in rana v kratkem zaraste. Presenetljiv je zlasti učinek lesnega

kisa pri bolehavem solzenju črešnje in višnje in drugega peščičastega sadja. Ako se namreč ta rana natre z lesnim cvetom, poneha takoj teči smola. In ako ta smola vže teče, se odpraska preč in mesto namaže z lesnim kisom — smola neha solziti in bolezen je pri kraju. Ker pereči ogenj, rak in druge bolezni mnogokrat nastajajo vsled rezanja vej, zato je svetovati, da razne rane na drevji raje mažimo z lesnim kisom nego z drevesnim voskom, ker prejšnji zabranjuje vsako gnjilobo in se rana na drevesu preje zaceli.

Prepričan sem iz svojih poskusov, da lesni kis res dobro deluje pri drevju, da je korenito sredstvo zoper lesno gobo in pri ohranitvi poljskega orodja.

Želeti bi bilo, da bi tudi drugi poskušali učinek lesnega kisa pri drevji in o tem poročali. Lesni kis je dobiti pri vsakem materijalistu (drogeristu).

Kako ohraniti jajca za zimo?

V strokovnih nemških listih priporoča neki dr. Hanika ta-le priprosti način ohraniti jajca več mesecev popolnoma sveža:

Kolikor moč sveža jajca, ki jih hočemo konservovati se vložje za $\frac{1}{4}$ ure v 35° C (približno) gorko vodo; poprej pa je treba vsako nesnago, ki se drži jajec, obrisati z gobo v topli vodi namočeno. Na to se dene poljubno število teh jajc — če treba tudi 50 — na sito ali vpleteno košaro in se vsa skupaj potopijo za 5 sekund v vrelo vodo, na kar se brzo v mrzli vodi ohladi in sicer na ta način zopet, da se na rešetku ali v košarici pomočijo v mrzlo vodo, ali pa se pusti mrzla voda teči čez nje. Mokra jajca se razpologe po čistem platnenem prtu in puste, da se na zraku osuše. Z brisalko ali robcem se ne smejo osuševati, zlasti ne drgniti. Kakor hitro so suha, vkladajo se takoj

v zaboje z šotno meljavo ali lesnim pepelom ali v pšenične otrobe ali rezanico in ohranijo na suhem, zračnem prostoru. Kdor jajca vlagi, naj si roke dobro umije z milom in snov za konservovanje naj bo popolnoma suha.

Ta način je kaj priprost in ne stane skoro nič, tako da ga je i za dom i za kupčijo priporočati.

V mlačno vodo se pokladajo jajca za to, da potem v vreli vodi ne popokajo. Čas petih (5^u) sekund je treba natačno odšteti; ravno ta čas je potreben, da se kožica pod lupino strdi tako, da lahko zabrani zraku pristop v notrino. — S to ceno, enostavno metodo smo v stanu prihraniti si obilico po letu znešenih jajec za trde zimske čase in jih ne poleti za par krajcarjev metati proč.

— e —

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 65.: F. R v C. Imam na mnogih njivah polno praproti. Kako morem najložje zatreti ta plevel?

Odgovor 65.: Praproti ste zanesli na njivo po domačem gnoju, ker jo rabite za nastiljo. Ako se vporablja praproti za nastiljo, mora se gledati, da se ne požene že zrela, ker na tak način se zanese seme v njivo. Najložje jo je zatreti, ako se izruje po hudem deževju, kar gre zelo lahko, drugače naj se odreže.

Vprašanje 66.: J. P. v Št. J. p. T. Ali res škoduje, sedaj spravljeno seno, prvi čas živini?

Odgovor 66.: V senu so neka gotova, s prostim očesom nevidljiva bitja, to je glivice, ki povzročajo prvi čas nekako vrenje v senu in radi tega mnogokrat napenjanje konj radi preobilo povžitega svežega sena. Ako se mora že letošnje seno krmiti, naj se gleda, da se v manjši množini poklada ali vsaj s staro slamo pomeša, tako se zdatno zmanjša škodljivi vpliv.

Vprašanje 67.: F. L. v M. Pri nas nam je toča veliko škodo povzročila, ali bi bilo moči še s kakim umetnim gnojilom oslabele rastline odpomoči?

Odgovor 67.: Kakor je obče solitar priporočljiv, da se rabi za oslabele setve, tako je ravno zelo umesten za po toči požadovane rastline. Ako

pride toča že pred cvetjem, tedaj je vedno moči pokvarjene rastline še popraviti. Vzame naj se za 1 ha 100 do 200 kg solitra, ki naj se pred trošenjem pomeša s trikratno množino pepela ali prsti. Vspeh se pokaže v 8 dneh po temno zelenem perji. — Najboljše sredstvo pa je, da se zavaruje polje proti toči, za kar imamo poštene zavarovalnice, ki poravnajo v slučajih nesreče vso zavarovano škodo. Kdor bi se želel zavarovati zoper točo, naj se obrne do „Gosp. Zveze“, kjer mu nasvetujemo, kje se ima zavarovati.

Motor na bencin, stanovitven za 8 konjskih sil, s dinamom strojem vred, skoro čisto nov, je za nizko ceno na prodaj. Natančneje se izve v zalogi kmetijskih strojev inženirja Matheo Quinz, Dunaj 3/2. Obere Weissgärberstrasse 14.

Prvega hlapca treznega in poštenega, samca ali oženjenega sprejme L. Habat v Zagorju.

Kmetijsko društvo v Vipavi ima na prodaj **cepljene trte** na ameriški podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in rulanec po 14 vinarjev komad,

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, žvižinske zvonce prav lične in dr.

Svim naročiteljem vina naznanjam, da več u naši vasi nemamo vina za prodati, nego se vroče priporočamo za bodoče, ker jako lepo kaže. To namesto posebnih odgovorov. Josip Gojtan, župnik. Kašćerga-Trviž-Istra.

4 gepeljne, 4 mlatilnice in 4 slamoreznice že rabljene in še v dobrem stanu bodo se prodajale potom licitante 8. julija 1901 pri Janez Kavčič-u, kovaču v Kosezih nad Ljubljano. Stroji se tudi vsakemu po volji prenaradijo.

Kmetijsko društvo v Vipavi oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim maslo. Ker še stalnih odjemalcev nima, priporočamo isto prav toplo, da se odjemalci zglase. — Podpirajmo slovenska podjetja, posebno ubozege kmeta.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Kmetijska zadruga v Št. Ilju pri Velenju

prideljuje že čez pol leta prav fino surovo maslo. Ker še stalnih odjemalcev nima, priporočamo isto prav toplo, da se odjemalci zglase. — Podpirajmo slovenska podjetja, posebno ubozege kmeta.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Pluge, osipalnike, okopalnike, najboljše sestavljene in najboljšega štajerskega železa, izdeluje Matej Bregant v Orohovesi pošta Rače (Kranichsfeld).

18 lepih jorkširskih prascev

ima na prodaj Matija Vidmar, posestnik v Št. Jurji pri Kranji.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštne pristojbine in nekoliko črtic o pošti.

(Zapisal Abc.)
(Nadaljevanje.)

Lahko tudi vsakdo, kdor ima primeren iznos pri c. kr. poštnem hranilnem uradu na Dunaju na razpolago, od urada zahteva, da se na njegov račun kupijo državni papirji. Presega znesek kake knjižice 200 kron, tedaj se, ako vložnik nič ne ukrene, uradno za preostali znesek državni papirji nakupijo v minimalni vrednosti 400 K. Provizija za nakup se računa 2 per mile (dva od tisoč), najmanj pa 40 vinarjev.

2. Čekovni promet obstoji v tem, da se morejo vlagati denarni

zneski na račun deležnika pri blagajni poštno-hranilničnega urada in pri vseh poštah uradih kraljevin in dežel, ki so zastopane v državnem zboru, in da more imejitelj računa vsak čas s čekom nakazati od imovine, ki se je tako nabrala, poljubne zneske.

Kdor bi želel pristopiti k čekovnemu prometu, naj izpolni v to svrhu namenjeno tiskovino, jo poštnemu uradu na Dunaj odpošlje, ter prosi, da bi se mu začel pisati račun (konto) in da bi se mu poslala čekovna knjižica z zahtevanim številom prejemnic-položnic. Priložiti treba tudi znesek 3 krone za čekovno knjižico in 2 vinarja za vsako prejemnico-položnico.

Vsak imetnik računa mora kot osnovno vlogo vplačati 200 kron, od te svote ne more se nič nakazati. Plača se jo pri poštno hranilnem uradu ali pri kakem drugem poštnem uradu porabivši eno prejemnico-položnico, tekom enega meseca, potem ko se je dovolil sprejem v čekovni promet.

Ulagati se more v čekovnem prometu na več načinov in sicer:

1. S pomočjo prejemnic-položnic.
2. Da se pripišejo zneski poštah nakaznic, ki dohajajo pod naslovom imetnika čekovnega računa.
3. S pripisom izkupila od poslanih ali pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu prodanih doteklih kuponov avstrijskih državnih papirjev.
4. S pripisom v klirinškem prometu.
5. S pripisom zneskov od listin, katere so tako narejene, da se plačajo pri poštno-hranilničnem uradu. (Dalje prih.)

O b r t.

Pristojbinski ekvivalent obrtnih zadrug.

Rešuje vloge večih obrtnih zadrug, odredilo je finančno ministertvo, da se oprostite obrtne za-

druge od plačevanja pristojbinskega ekvivalenta od onega združnega premoženja, katero ima služiti izključno le smotrom poduka ali dobrodelnosti. Tu sem spada premoženje, ki služi n. pr. v svrhu prenočevanja pomočnikov in delavcev, ako zadruga ne išče pri tem dobička, ali v svrhu posredovanja služb, seveda tudi le pod istim pogojem, v svrhu izobrazbe in vzgoje vajencev, oskrbe bolnih vajencev, v podporo strokovnih šol. Z ozirom na smoter obrtnih zadrug ni treba, da bi za to oprostitev dognale zadruga strog dokaz za to, da je tako premoženje po ustanovi stalno namenjeno omenjenim smotrom.

Občni zbor zadruga krojačev, klobučarjev itd. v Ljubljani

se je vršil v nedeljo, 16. t. m. po določenem dnevnem redu. Načelnik pozdravi navzoče ter konstatira sklepčnost občnega zbora po § 16. zad. pravil, dasiravno je bila udeležba jako skromna. Prečita se zapisnik zadnjega občnega zbora l. 1900, ki se odobri. Iz računskega zaključka je razvidno, da je imela zadruga l. 1900. 143 gld. dohodkov, ostalo premoženje iz l. 1899. znaša 169 gld. 69 kr.; torej skupaj 312 gld. 69 kr., stroškov pa je imela 119 gld. 57 kr., ostane torej 31. decembra l. 1900. premoženja še 193 gld. 12 kr. Pregledniki računov so knjige in račune pregledali ter iste našli v redu. Nato se je računski zaključek odobril. Pri volitvi, ki se je nato vršila, je bil,

ker se je g. Fr. Železnikar podnačelnistvu odpovedal, jednoglasno izvoljen g. Jos. Globelnik podnačelnikom. V odbor pa sta bila zopet izvoljena gg. Anton Krejčič in Fr. Cassermann. Pri posameznih nasvetih se je sklenilo, da se pristojbina za potujoče delavce, za leto 1901., od članov, ki dosedaj še niso plačali, ako bi bilo treba, tudi postavnim potom iztirja ter se ta pristojbina v bodoče opusti. Nadalje se je tudi sklenilo, da se vsi dotični mojstri, kateri imajo delj časa in celo po več vajencev in vajenk, ne da bi iste naznanili pri zadrugi, opozore, odnosno, da se po § 11. zadr. pravil kaznujejo s primerno globo. Nato se je načelnik, ker se ni nihče več oglasil k besedi, udeležencem zahvalil ter zborovanje zaključil.

ZADRUGA

Zastavljanje zavarovalnih polic pri posojilnicah.

Neka posojilnica na Nižjeavstrijskem prašala je nižjeavstrijski deželni odbor, ali je dovoljeno dajati posojila proti zastavi zavarovalnih polic. Nižjeavstrijski deželni odbor oddal je to vprašanje vodstvu nižjeavstrijskih deželnih zavarovalnic, da je reši. Odgovor tega vodstva je splošne važnosti za posojilnice in se glasi tako-le:

Ne priporoča se posojilnicam, dajati posojila na vrednost v ročno zastavo sprejetih polic o zavarovanju življenja, kajti je z ozirom na zamotanost zadevnih razmer nevarnost izgube dokaj velika. Od poslovodij posojilnic ne moremo zahtevati tistega pravnega in zavarovalno-strokovnega znanja, katero je za vsakokratno presojo dopustnosti in visokosti posojila potrebno. V splošno označenje dotičnih razmer pripominjamo sledeče: Kot merilo za precejevanje ne gre v nobenem slučaju jemati

zavarovalno vsoto ali do tedaj vplačano premijo, marveč samo takozvano premijsko rezervo, ki odpade na zavarovanje, odnosno tisti del te rezerve, ki ga zavarovalnica pod gotovimi pogoji povrne pri izstopu. Ta znesek pa se zamore smatrati le tedaj kot za tistega, ki nanj daje posojilo, varen, ako je 1. zavarovalnica, ki je izdala polico, popolnoma varna, 2. ako se zavarovanje po vsebini pogojev ne more več ovreči radi nepravilnih navedb v ponudbi in ako zavarovalnica dovoljuje vračilo določenega odstotnega postavka premijske rezerve pod vsemi pogoji, torej tudi v slučaju samomora, dvoboja, zapora, popotovanja itd., 3. ako se glasi polica na prinosca ali ako se je napravila pravoveljavna cesija, 4. ako in dokler skrbi posojevalec za izpolnitev v polici določenih plačilnih pogojev (premijskih plačil). Vodstvo nižjeavstrijskih deželnih zavarovalnic je torej mnenja,

da polica o zavarovanju življenja ni varna vrednostna listina, ter ne svetuje k dajanju posojil samo na police o zavarovanju življenja. Pač pa vsekako priporoča posojilnicam, zahtevati v gotovih slučajih od dolžnikov tudi police o zavarovanju življenja kot pokritje za slučaj smrti dolžnika pred vračilom posojila, katero je pokrito s poroštvom ali na kak drug način.

Tako vodstvo nižjeavstrijskih zavarovalnic. Priporočamo to mnenje posojilnicam v premislek.

Rak — rana današnjega narodnega gospodarstva.

(Poleg naukov dra. Vilj. Neurath-a, prof. na c. kr. visoki šoli za kmetijstvo priobčil Posavljčan).
(Nadaljevanje.)

Drugi, ki jim je milejša usoda vsaj nekoliko pustila, morajo pa svoje proizvajanje znatno omejiti. Tako se širi brezdelje in lakota kljub množini blaga in delavnih močij in mnogi podjetniki in delavci nimajo — kakor pravi pri-

slovica — samo groša, četudi bi dobili zanj celega vola.

Toda, ker smo spoznali vzrok te bolezni, nam ta vže sam kaže pot, ki vodi do zdravja in rešitve. Premislimo samo to-le :

Ako bi gospodarstva, trgovine in tvornice ne bile zavezane za dana jim posojila plačevati naprej določene obresti, (po 3, 5, 6 od sto), ampak bi redoma prevzele samo dolžnost oddati upnikom samo razmeren, kvotalen ali odstoten del dobička iz svojega podjetja ali recimo dividendo na ta način kot jih dobivajo pri akcijskih družbah delničarji, potem bi še tako nizke cene ne bile nikomur v pogubo in tudi v najmanjšo škodo. Sedanji upniki bi stali nasproti raznim podjetjem, ki bi delovala z njihovimi denarji kot tihi sodeležniki, komanditisti, delničarji (akcionarji) . . . Kredit bi dobil na ta način obliko sodeležništva samo na dividendi proizvajanja. S tako preosnovo bi bile spodrezane korenine takozvane „nadproizvajalnih kriz“ kot smo jih ravnokar opisali, kakor tudi vseh kužnih bankrotnih povodnij in s tem tudi zamašen izvir strahovite prikazni, da se poleg obilice vseh življenskih sredstev in pridnih rok širi mej ljudstvom brezdelnost in lakota, uboštvo in neizmerno trpljenje.

* * *

S tem je rešeno glavno vprašanje, ozreti se hočemo le še po onih pogojih, ki nam omogočijo na prav lahek način spremeniti sedanji kredit v neko vrsto sodeležništva.

Marsikdo, ki je s sedanjim družabnim neredom popolno zadovoljen, ker sedi v gorkem gnjezdu, bo smatral naš predlog za sploh neizvršljiv in neizpeljiv. Zato, ker baje sleherni bolj obrajta, ako mu za posojeno svoto obljubim vrniti natanko določen znesek, kakor pa če bi imel deliti z menoj samo sad mojega truda, določen kot kvota ali v odstotkih. (Dalje prih.)

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavitkih).

Denarni promet hranilnic in posojilnic

V mesecu marecu 1901:

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru:
Prejemki 10475 K 48 h, izdatki 6970 K 27 h, denarni promet 17445 K 75 h, prejete hranilne vloge 4430 K 10 h, izplačane hranilne vloge 1607 K 06 h, dana posojila 2160 K, vrnena posojila 738 K.

V mesecu aprilu 1901:

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu:
Prejemki 5107 K 49 h, izdatki 2659 K 78 h, denarni promet 7767 K 27 h, prejete hranilne vloge 2851 K, izplačane hranilne vloge 402 K 42 h, dana posojila 1252 K, vrnena posojila 960 K.

Hranilnica in posojilnica v Češnjici:
Prejemki 5879 K 71 h, izdatki 5561 K 10 h, denarni promet 11440 K 81 h, prejete hranilne vloge 3565 K, izplačane hranilne vloge 2550 K 42 h, dana posojila 2820 K, vrnena posojila 1000 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru:
Prejemki 7923 K 97 h, izdatki 5544 K 03 h, denarni promet 13468 K, prejete hranilne vloge 2898 K, izplačane hranilne vloge 3009 K 61 h, dana posojila 2500 K, vrnena posojila 1125 K.

V mesecu maju 1901:

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi:
Prejemki 11828 K 37 h, izdatki 10933 K 68 h, denarni promet 22762 K 05 h, prejete hranilne vloge 7644 K 10 h, izplačane hranilne vloge 3768 K 78 h, dana posojila 3370 K, vrnena posojila 2220 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Škofjo Loko:
Prejemki 34022 K 96 h, izdatki 28521 K 01 h, denarni promet 62543 K 97 h, prejete hranilne vloge 18799 K 73 h, izplačane hranilne vloge 20748 K 86 h, dana posojila 4340 K, vrnena posojila 3477 K 88 h.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu:
Prejemki 5854 K 62 h, izdatki 4319 K 55 h, denarni promet 10174 K 17 h, prejete hranilne vloge 1243 K 60 h, izplačane hranilne vloge 160 K, dana posojila — K, vrnena posojila 20 K.

Hranilnica in posojilnica v Marezagah:
Prejemki 2602 K 78 h, izdatki 2402 K 85 h, denarni promet 5005 K 63 h, prejete hranilne vloge 330 K, izplačane hranilne vloge 210 K, dana posojila 2170 K, vrnena posojila 55 K.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi:
Prejemki 42697 K 51 h, izdatki 39236 K 29 h, denarni promet 81933 K 80 h, prejete hranilne vloge 27935 K 36 h, izplačane hranilne vloge 10445 K 49, dana posojila 13642 K 70 h, vrnena posojila 3040 K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu:
Prejemki 12577 K 16 h, izdatki 9250 K 83 h, denarni promet 21827 K 99 h, prejete hranilne vloge 8398 K, izplačane hranilne vloge 3333 K 02 h, dana posojila 2610 K, vrnena posojila 1830 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu:
Prejemki 12225 K 32 h, izdatki 5160 K 85 h, denarni promet 17386 K 17 h, prejete hranilne vloge 8330 K, izplačane hranilne vloge 2614 K 12 h, dana posojila 446 K, vrnena posojila 180 K.

Hranilnica in posojilnica na Frankolovem: Prejemki 3607 K 63 h, izdatki 2771 K 92 h, denarni promet 6379 K 55 h, prejete hranilne vloge 80 K — h, izplačane hranilne vloge 50 K, dana posojila 2660 K, vrnena posojila 320 K.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah:
Prejemki 6652 K 96 h, izdatki 5670 K 42 h, denarni promet 12323 K 38 h, prejete hranilne vloge 1180 K, izplačane hranilne vloge 1869 K 72 h, dana posojila 3710 K, vrnena posojila 2274 K.

Hranilnica in posojilnica v Češnjici:
Prejemki 5155 K 97 h, izdatki 4060 K 60 h, denarni promet 9216 K 55 h, prejete hranilne vloge 4784 K, izplačane hranilne vloge 1120 K, dana posojila 2940 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji:
Prejemki 2744 K 95 h, izdatki 2660 K 12 h, denarni promet 5405 K 07 h, prejete hranilne vloge 988 K, izplačane hranilne vloge 1705 K 15 h, dana posojila 920 K, vrnena posojila 1080 K.

Hranilnica in posojilnica v Trzinu:
Prejemki 20639 K 17 h, izdatki 19978 K 87 h, denarni promet 40618 K 04 h, prejete hranilne vloge 13185 K 42 h, izplačane hranilne vloge 187 K 57 h, dana posojila 9300 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunich:
Prejemki 3232 K 43 h, izdatki 3020 K, denarni promet 6252 K 43 h, prejete hranilne vloge 1520 K, izplačane hranilne vloge 1500 K, dana posojila 220 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jakobu ob Savi: Prejemki 1679 K 03 h, izdatki 1642 K 12 h, denarni promet 3321 K 15 h, prejete hranilne vloge 1245 K 60 h, izplačane hranilne vloge 295 K, dana posojila 540 K, vrnena posojila 260 K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki:
Prejemki 23145 K 21 h, izdatki 14808 K 93 h, denarni promet 37954 K 14 h, prejete hranilne vloge 14650 K, izplačane hranilne vloge 2682 K, dana posojila 7590 K, vrnena posojila 474 K 56 h.

Hranilnica in posojilnica v Zagradcu:
Prejemki 4791 K 29 h, izdatki 4134 K 32 h, denarni promet 8925 K 61 h, prejete hranilne vloge 2690 K, izplačane hranilne vloge 100 K, dana posojila 4000 K, vrnena posojila 400 K.

Hranilnica in posojilnica v Šturiji:
Prejemki 9142 K 98 h, izdatki 7169 K, denarni promet 16311 K 98 h, prejete hranilne vloge 5857 K, izplačane hranilne vloge 424 K 66 h, dana posojila 2240 K, vrnena posojila 1360 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah:
Prejemki 13134 K, izdatki 12092 K 74 h, denarni promet 25226 K 74 h, prejete hranilne vloge 3547 K 73 h, izplačane hranilne vloge 7457 K 73 h, dana posojila 4570 K, vrnena posojila 2410 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnem Vrhu: Prejemki 10272 K 96 h, izdatki 9324 K 77 h, denarni promet 19597 K 73 h, prejete hranilne vloge 4130 K, izplačane hranilne vloge 2143 K 20 h, dana posojila 5074 K 67 h, vrnena posojila 3670 K.

Hranilnica in posojilnica v Zgornji Besnici: Prejemki 2269 K 09 h, izdatki 2200 K, denarni promet 4469 K 09 h, prejete hranilne vloge 1850 K, izplačane hranilne vloge 140 K, dana posojila 260 K, vrnena posojila 100 K.

Hranilnica in posojilnica na Rovih:
Prejemki 7287 K 82 h, izdatki 6067 K 77 h, denarni promet 13355 K 59 h, prejete hranilne vloge 1200 K 20 h, izplačane hranilne vloge 3798 K, dana posojila 860 K, vrnena posojila 4020 K.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki: Prejemki 15612 K 73 h, izdatki 12954 K 21 h, denarni promet 28566 K 94 h, prejete hranilne vloge 8479 K, izplačane hranilne vloge 7477 K 42 h, dana posojila 5400 K, vrnena posojila 1985 K 85 h.

Hranilnica in posojilnica v Kojsko-Šmarten v Brdih: Prejemki 3032 K 73 h, izdatki 2822 K 54 h, denarni promet 5855 K 27 h, izplačane hranilne vloge 330 K, dana posojila 2430 K.

Hranilnica in posojilnica v Trebelnem:
Prejemki 8901 K 14 h, izdatki 4217 K 33 h, denarni promet 13118 K 47 h, prejete hranilne vloge 8812 K, dana posojila 3708 K.

Jajca za valjenje

od zanesljivo premenitih kur kakor:

Velike grahnate Plimoth Rok	eno po . . .	40 v.
„ Houdan s čopom	„ „ . . .	40 „
„ Dorking srebrnovratne	„ „ . . .	40 „
Bele Dorking	„ „ . . .	50 „
Črne Holandke z belim čopom	„ „ . . .	50 „
Bele Paduvanke s črnim	„ „ . . .	50 „
„ Leghorn	„ „ . . .	50 „
Zlate Vianot	„ „ . . .	50 „
Laške kure jerebično progaste	„ „ . . .	50 „
Hamburški progasti Fazan	„ „ . . .	60 „
Bele Pegatke	„ „ . . .	60 „
Velike laške gosi	„ „ . . .	1 K 20 „

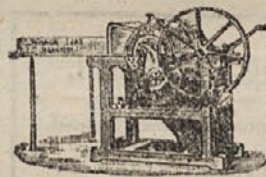
Mlade pave in 3 m. stara piščeta teh vrst eno po 4 K. — Manj ko 10 jajc ne odpošlje in za nepokvarjeno došlost jamči **Ivan Kranjc** veleposestnik (117) 6—6 Št. Ilj p. Velenje (Štajersko).

Kupite!

Kupite!

Stroje za mlačev

orodje za poljedelstvo dobijo se najboljši pri

kakor: vsakovrstne mlatilnice, vratila (gapeljne), posamezne slamotresnike, prepeljive motorje na bencin in sploh vse

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železino na debelo in na drobno in zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Dunajska cesta 16.

Ob enem priporočamo naše znano dobre kose za košujo sena, ameriške stroje za kositi, stroje za klepati, čistilnike, trijerje, slamoreznice, vsakovrstne trombe itd.

➤ Za vsaki kos se jamči. ➤

Naša mlatilnica „Ljubljana“ je najboljši in najtrpežnejši ročni stroj, ker je vsled njene jednostavne sestave jako lahka za goniti ter prekosi vse druge mlatilnice tudi na kroglice. O tem priča vsakdo, kdor jo je rabil (119) 4—2

Vsak stroj se dá tudi na poskušnjo.

Obširni, ilustrovani slovenski ceniki na zahtevanje brezplačno.

Lechner & Jungl v Gradcu

Sporr-ulica št. 1 in 11.

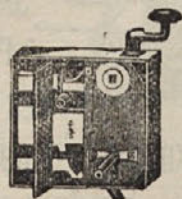
Zalogá na veliko

okov za stavbe, železnih cevi, različnega orodja, okov za pohištvo i. t. d.

Tovarniška zaloga barv, firneža, laka

Najcenejši dohodni izvirček. — Ceniki s podobami na (74) 12—9 zahtevno brezplačno.

Dopisi v hrvatskem ali slovenskem jeziku.

Najboljša uporaba mleka! Kar največ in najfinejšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa - Separator - ju.

500 prvih prizanj; v Parizu 1900 „Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev v rabi! Se lahko prenaša na planino. Vsi drugi stroji za mlekarsvo. Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč. Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa - Separator,

Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

➤ Ceniki, podučne brožure brezplačno. ➤

C. kr. priv.
pred ognjem in tatovi varne
 blagajne
 prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic
M. Adlersflügel
 založnik Raiffeisnovih posojilnic
 Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.
 (95) 24—12

Žvepljalnik proti grozni plesnobi je med ročnimi žvepljalniki priznано najboljši za male in srednjevelike vinogradnike ▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲
„Hudaklinov meh“, dobiti je pri „Gospodarski Zvezi“ v Ljubljani, ali pri izumitelju **Josip Hudaklinu** v št. Jerneju, Dolenjsko. Komad 4 K 50 h, pri večjem naročilu primeren popust. ▲▲▲▲▲ (111) 8—8

Pozor! Gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje bolezni, vzdrži konje močne in iskre.
 „Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.
 „Gloria“ prašek za žretje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rade jedo, da se nabira meso in mast.
 „Gloria“ mlekarski prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. — 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitku za poskus po pošti K 5.— poslano z Dunaja.
 Barteljevo klajno apno, neobhodno potrební dodatek h krmi za mlado, molzno in brejo živino, v slučaju, da živina liže, da ima kostne bolezni itd. 5 kg za poskus K 2.—, 100 kg K 22.— z Dunaja.
 Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2.—, 5 kg K 8.—.
 Štedilni kolomaz, najfinjša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24.—.
 Navodilo brezplačno.
Miha Barthel & drug. Dunaj X.
 (75) 24—18 Občuje se slovenski.

Šivalne stroje
 priznано najboljšega izdelka
 za družine in obrtnike
 priporoča tovarniška zaloga
 šivalnih strojev
IVAN JAX
 v Ljubljani
 Dunajska cesta št. 17.
 (89) 12—12

 Lekarna Piccoli, pri angelju v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Nj. svetost papež Leon XIII.
 sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prísérno zahvalo za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec
 in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.
 Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo **želodčno tinkturo**
 katera krepča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprje.
 Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti.
 Tinkture za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Prodajam pasemske pse
 Collie-je (škotske ovčarske pse), buldoga, Airetalle-Terrier-je, pritlikave pinče, pritlikave kužke, poslednji posebno priporočljivi kot damski psi, vse te po cenah od 30 do 300 mark. Ratlerji, volčji kužki, fokoterijerji od 20 do 150 mark po starosti, lepoti in uporabnosti. Po želji dobavljam vse vrste pasemskih psov, nadalje kokoši, kanarčke itd. Na vpogled imam zahvalna in priznalna pisma o dobavljenih živalih, odpšiljam v inozemstvo le proti prejšnji dopošiljavi dotičnega zneska. Vprašanjem prosim priložiti znamko za odgovor.
 120 6—3 **H. BROCK, Eythra**
 okraj Lipsko (Leipzig) v Nemčiji.

„Gospodarska Zveza“
 v Ljubljani, Gradišče št. 1
 naznanja, svojim cenjenim članom, da ima v zalogi: **Žveplo, bakreno galico, škropilnice za oboje** najboljšega sistema in zelo trpežne, **Hudaklinove mehove, fižol** ribničan za seme, **deteljne** in vsake vrste **travnata semena** in **umetna gnojila**.
Naročila se točno izvršujejo!

Patentovane sprave za žveplanje trt
 jednostavno i duplo delajoč
SKROPILNICE PROTI PERONOSPORI
 TER VSE POTREBNE
 VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VINOGRADARSKE STROJE,
 prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
 II. Praterstrasse 49
 Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.
 (102) 12—12

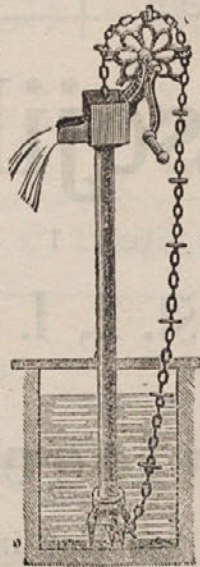

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju gnojnice jeziti, tedaj si kupi

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudovito veliki izvršitvi in trajnosti vse druge pumpe. Ta ne obstoji niti iz dil ali zaklopk, niti iz usnjatih cevij. (90) 24—12

Nemogoče je sploh, da bi se zamašila, zamrznila ali polomila; veliko posestnikov ne izda pri 20letni uporabi niti vinarja za popravo. Nad 3000 jih je v rabi; več sto pohval o njih nam je došlo. Razpošiljam to pumpo na 6tedenski poskus; ako bi bila pa ta nerabljiva, vzamem jo brez vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobcih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin
starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24—12

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
6,166.217 K 86 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) — 6